

РІВНЕНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ГУМАНІТАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

**ОНОВЛЕННЯ ЗМІСТУ, ФОРМ ТА
МЕТОДІВ НАВЧАННЯ І ВИХОВАННЯ
В ЗАКЛАДАХ ОСВІТИ**

Збірник наукових праць

Наукові записки
Рівненського державного гуманітарного університету

Випуск 40

Заснований в 1996 році

Рівне – 2008

ББК 74.20

О - 59

УДК: 37: 371: 372: 373: 374: 376: 378: 379

Оновлення змісту, форм та методів навчання і виховання в закладах освіти: Збірник наукових праць.

Наукові записки Рівненського державного гуманітарного університету. Випуск 40. — Рівне: РДГУ, 2008. — 176 с.

Збірник наукових праць містить статті з проблем виховання і розвитку особистості в контексті реалізації ідей А.С. Макаренка на сучасному етапі реформування освіти, а також з теорії і методики виховання та навчання учнів і студентів, професійної орієнтації учнівської молоді.

Опубліковані матеріали можуть бути корисними для науковців, учителів, вихователів, практичних працівників освіти, керівників дошкільних і загальноосвітніх навчальних закладів, викладачів та студентів вищих педагогічних навчальних закладів.

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ:

Головний редактор:

Пальчевський Степан Сергійович – доктор педагогічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет).

Заступник головного редактора:

Янцур Микола Сергійович – кандидат педагогічних наук, професор (відповідальний секретар) (Рівненський державний гуманітарний університет).

ЧЛЕНИ РЕДАКЦІЙНОЇ КОЛЕГІЇ:

Бех Іван Дмитрович – доктор психологічних наук, професор, дійсний член АПН України (Інститут проблем виховання АПН України);

Вербець Владислав Володимирович – доктор педагогічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет);

Воробійов Анатолій Миколайович – кандидат педагогічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет);

Дем'янчук Анатолій Степанович – доктор педагогічних наук, професор, дійсний член АНВШ України (Міжнародний економіко-гуманітарний університет ім. академіка Степана Дем'янчука);

Карпенчук Світлана Григорівна – доктор педагогічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет);

Коваль Ганна Петрівна – доктор педагогічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет);

Литвиненко Світлана Анатоліївна – доктор педагогічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет);

Лісова Світлана Валеріївна – доктор педагогічних наук, професор, дійсний член АПСН (Міжнародний економіко-гуманітарний університет ім. академіка Степана Дем'янчука);

Малафійк Іван Васильович – доктор педагогічних наук, професор, член-кореспондент АПСН (Рівненський державний гуманітарний університет);

Павелків Роман Володимирович – доктор психологічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет);

Павлютенков Євген Михайлович – доктор педагогічних наук, професор (Запорізький обласний інститут післядипломної педагогічної освіти);

Пасічник Ігор Демидович – доктор психологічних наук, професор (Національний університет “Острозька Академія”);

Поніманська Тамара Іллівна – кандидат педагогічних наук, професор, член-кореспондент АПСН (Рівненський державний гуманітарний університет);

Савчин Мирослав Васильович – доктор психологічних наук, професор (Дрогобицький державний педагогічний інститут ім. Івана Франка);

Терещук Григорій Васильович – доктор педагогічних наук, професор, член-кореспондент АПН України (Тернопільський національний педагогічний університет ім. Володимира Гнатюка);

Тищук Віталій Іванович – кандидат педагогічних наук, професор, член-кореспондент АПСН (Рівненський державний гуманітарний університет);

Ямницький Вадим Маркович – доктор психологічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет).

Затверджено Вченою радою Рівненського державного гуманітарного університету (протокол № 3 від 31.10.2008р.).

Збірник затверджений ВАК України як наукове фахове видання, в якому можуть публікуватися результати дисертаційних робіт на здобуття наукового ступеня доктора і кандидата наук з педагогіки (постанова Президії ВАК України №1-05/7 від 9.06.1999 р. та додаток до постанови ВАК України від 11.10. 2000 р. № 1 – 03/8).

За достовірність фактів, дат, назв і т. п. відповідають автори статей. Думки авторів можуть не збігатися з позицією редколегії. Рукописи рецензуються і не повертаються.

Адреса редакції: 33028 м. Рівне, вул. Остафова, 31. Рівненський державний гуманітарний університет

ISBN 966 — 7281 — 08 — 10.

© Рівненський державний гуманітарний університет, 2008

Резюме. В статті розглядається проблема формування педагогічної логіки в контексті професійної підготовки студентів педагогічних коледжів на основі ідей А.С. Макаренка.

Ключеві слова: педагогічна логіка, закон, цілісність, цілісний досвід, педагогічна система, синтетичні засоби, виховання, синергетика, синтетичне мислення

The summar. The article highlights the problem of pedagogical logic's formation in the context of student's professional preparation of the normal school on the basis of the Makarenko Anton theory.

Keywords: pedagogical logic, law, integrity, integrated experience, pedagogical system, synthetic means, education, synergetic, synthetic thinking.

Одержано редакцією 18.01.2008.

УДК: 37 (091) (477)

Л.В. ТЕРЕШКО

ПРОБЛЕМА СОЦІАЛЬНО-ПЕДАГОГІЧНОЇ ТЕХНОЛОГІЇ У ПЕДАГОГІЧНІЙ СПАДЩИНІ А.С. МАКАРЕНКА

Резюме. У статті висвітлено окремі вузлові положення педагогічної спадщини А.С.Макаренка стосовно особливостей соціально-педагогічної технології соціального виховання.

Ключові слова: особистість, соціалізація, суспільство, соціальний організм, педагогічна технологія, педагогічний процес, колектив, система, перспектива, цілепокладання, технологічний процес, технологічна логіка.

Важлива роль у сучасних державотворчих процесах незалежної України, викоріненні вад минулого, очищенні негативних соціальних явищ належить соціальним педагогам. Ідеологія соціальної педагогіки вимагає відношення суспільства до дитини як до найвищої цінності, розуміння його долі і сенсу життя. Багато сучасних проблем бездоглядності, безпритульності, дитячої злочинності та ін. народжені вже сучасною дійсністю. Значна частина дорослого і дитячого населення відчуває себе незахищеними і, найперше, діти. Ці та інші негативні соціальні явища доводять дуже великий попит на високо кваліфікованих спеціалістів, які на професійному рівні могли б допомогти вирішувати існуючі соціально-педагогічні проблеми, адже попередити соціальні хвороби конкретної особистості легше, ніж боротися з соціальними епідеміями.

Факт виокремлення соціальної педагогіки із педагогіки означає, що в полі її зору знаходяться також педагогічні проблеми, але розглядаються вони у специфічному аспекті, пов'язаному із поняттям «соціальний». Соціальна педагогіка особливо виокремлює в процесах виховання ті аспекти і явища, котрі пов'язані із включенням дитини в сумісне життя в суспільстві. Процес входження дитини в соціум, надбання нею певного соціального досвіду у вигляді знань, цінностей, правил поведінки, установок називається соціалізацією. Цей процес тривалий і дуже складний.

У полі зору соціальної педагогіки знаходиться дитина, яка потребує допомоги в процесі її соціалізації – перетворення індивіда в соціального суб'єкта, тобто дитина як розвиваюча і формуюча особистість.

Соціалізація особистості - це процес не тільки складний, але й часто суперечливий, відбувається під впливом зовнішніх і внутрішніх можливостей особи і може відбуватися керовано чи стихійно.

Щоб реалізувати завдання позитивної соціалізації особистості дитини в соціумі, доцільним буде використання у цілеспрямованому педагогічному процесі таких соціально-педагогічних технологій, які б дозволили успішно організувати і управляти процесом становлення особистості в колективі, мікрогрупі чи об'єднанні. Така технологія передбачає взаємодію основних компонентів, в яких відображається суть педагогічної діяльності, спрямованої на особистість дитини, створення умов для позитивної адаптації і соціалізації.

Такими компонентами можуть бути: орієнтація на особистісні структури вікової категорії індивіда; характер змісту діяльності; тип управління і модернізація виховного середовища; багатство організаційних форм, засобів; особисте ставлення до суб'єкта, здійснення індивідуального, диференційованого підходу; мобілізація можливостей традиційних чи авторських систем виховання.

Соціально-педагогічна діяльність, найперше, потребує застосування технології управління процесом соціалізації, котра передбачає наявність програми, алгоритму послідовних операцій, дій для досягнення конкретного результату. Соціально-педагогічна діяльність має свою структуру, дякуючи якій вона може поетапно розчленовуватись і послідовно реалізовуватись. Основними компонентами виступають цілепокладання – основа вихідних орієнтирів, вибір способів дій та інструментарію, оцінка результатів діяльності. Практично вона розпочинається із постановки мети і завдань, які у свою чергу визначають зміст діяльності, методи реалізації і форми організації, котрі взаємопов'язані між собою.

Оригінальність глибоких роздумів щодо особливостей соціально-педагогічної технології ми знаходимо в працях А.С. Макаренка. Його педагогічна спадщина відбита у «Педагогічній поемі», «Прапорах на байтах», у «Книзі для батьків», теоретичних працях з педагогіки – «Лекції про виховання дітей», численних статтях з питань виховання і є оригінальною, викінченою педагогічною системою.

Методологічною основою педагогічної системи Антона Семеновича Макаренка є питання про взаємовідносини між особою і суспільством.

В основі педагогічної системи лежить вчення про мету і принципи виховання, новий погляд на людину як члена суспільства, як активну творчу особу, котра своєю активною діяльністю перетворює середовище, що її оточує, і разом з ним свою власну природу. В законах і закономірностях розвитку і виховання особистості він шукає і знаходить розв'язання суперечностей у єдності взаємодій: особа і суспільство, право і обов'язок, влада педагога і права вихованців, любов і вимогливість, свобода і необхідність і ін.

Розв'язання соціально-педагогічної проблеми взаємовідносин особи і суспільства він бачить через призму створення умов для щастя і розквіту всіх сил людини. Він постійно наголошував, що не можна розглядати особу поза суспільством, поза колективом. Великий гуманіст бачив у кожному вихованцю не правопорушника, а людину з творчими силами, лише покалічену обставинами життя. А.С. Макаренко високо цінує індивідуальність особистості людини, але разом з тим зазначає, що людину не можна навіть уявляти поза суспільством. *Логічним висновком роздумів стає вчення про виховання в колективі, для колективу і через колектив.*

Колектив А.С. Макаренко розглядає як соціальний організм, котрий має органи управління та координування, уповноважені насамперед репрезентувати інтереси колективу та суспільства. Він вважав, що впливати на окрему особу найдужче можна через колектив, членом якого вона є. Це положення він називає *«принципом паралельного впливу»*, при цьому наголошує на майстерному поєднанні виховання в колективі з *індивідуальним підходом*. «Колектив – це соціальний живий організм, він тому й організм, що має органи, що там є повноваження, відповідальність, співвідношення частин, взаємозалежність, а якщо нічого цього нема, то нема колективу, а є просто юрба або зборище Цілком безперечно, що не можна виховати колективу, якщо кожен з п'ятнадцяти педагогів виховуватиме так, як він уміє і як хоче. Зрозуміло, що повинен бути й колектив педагогів. Колектив учителів і колектив дітей – це не два колективи, а один колектив, і, крім того колектив педагогічний. До того ж, я не вважаю, що треба виховувати окрему людину, я вважаю, що треба виховувати цілий колектив. Це єдиний шлях правильного виховання Цього не можна зробити законодавчим способом, ...такий колектив створюється протягом кількох років. *Це дорога, винятково дорога річ. Але коли такий колектив створено, тоді треба його берегти, і весь виховний процес відбувається дуже легко.* Поряд з колективом треба поставити й майстерність педагога. Я вважаю, що наших педагогів у вищих, треба інакше виховувати. Для мене в моїй практиці стали вирішними такі «дрібниці»: як стояти, як сидіти, як підвестися з стільця, як підвищити голос, як усміхнутися, як подивитися ... цього можна і треба навчати, і в цьому є й повинна бути велика майстерність. І треба виховувати педагогів, а не тільки давати освіту. Хоч би яку освіту ми давали педагогу, але коли ми його не виховуємо, то, природно, ми можемо розраховувати тільки на його талант” («Деякі висновки з мого педагогічного досвіду»).

Антон Семенович вважав, що досвід колективного життя є не лише досвід сусідства з іншими людьми, це дуже добрий досвід “доцільних колективних рухів”, що серед них найвидатніше місце посідають принципи розпорядження, обмірковування, підпорядкування більшості чи один одному, відповідальності та погодженості діяльності. Покликання педагога бачить у тактовному і мудрому керівництві правильним зростанням колективу.

Організація життя колективу, його уклад насамперед забезпечують розвиток в учнів якостей, обумовлених поставленими цілями і завданнями, він вважав, що доцільна організація життя всього колективу уже сама по собі має виховний потенціал. Вона визначає тон, атмосферу життя колективу, спосіб, включення дитини в діяльність, і таким чином, сприяє розвитку в особи цілої низки моральних якостей. У “Педагогічній поемі” він наводить безліч прикладів, як можна виховувати почуття відповідальності, виконуючи навіть повсякденні, неромантичні обов'язки в житті колективу: “... відповідальність за прибирання, і за відро, і за ганчірку – становить для мене *технологічний момент*... Відповідальність за відро і ганчірку для мене такий самий токарний верстат, хай і останній у ряді, але на ньому обточують кріпильну деталь для надзвичайно важливого людського атрибуту: почуття відповідальності” [3, 441].

А.С. Макаренко писав, що “педагогіка... зобов'язана далеко вперед проектувати якості нової людини, повинна обганяти суспільство у його людському розвитку” [2, 120].

Аналізуючи проблеми виховання, він зазначав, що має бути загальна програма виховання та індивідуальна корекція до неї, спрямовуюча особистість у найбільш потрібне русло; висував такі ідеї як “виховний процес - особливим чином організоване педагогічне виробництво”, “педагогічна техніка: техніка дисципліни, техніка розмови педагога і вихованця, техніка управління”; зазначав, що педагогічне виробництво ніколи не здійснювалося за *технологічною логікою*, а завжди за логікою моральної проповіді. Тому в ньому відсутні такі важливі відділи: *технологічний процес, врахування операцій, конструкторська робота, нормування, контроль* [2, 120-123].

Одним із вихідних положень педагогічної системи Макаренка є твердження, що *педагогіка виховання має бути цілеспрямована*, а мета впливати з суспільного процесу, суспільних потреб. Невизначеність цілей виховання, стверджував педагог, веде до безрезультатності педагогічного процесу, наголошував, що істинний розвиток педагогічної науки пов'язаний із її спроможністю “проектувати особистість”, тобто передбачати якості і властивості особистості, які повинні бути сформовані в процесі виховання.

У “Педагогічній поемі”, роз'яснюючи один з найважливіших принципів своєї педагогічної системи *«система перспективних ліній»*, Антон Семенович каже: “Справжнім стимулом людського життя є завтрашня радість... Виховати людину – означає виховати в ній перспективні шляхи, на яких лежить її завтрашня радість”. Він закликав педагогів не опускаати рук, але добре вивчивши учня, твердо вірячи в його позитивні риси, які

потрібно розбуркати і розвинути. Його педагогічна система проникнута гуманізмом, оптимізмом, вимогливою любов'ю до дітей. Відповідно до «системи перспективних ліній» він висуває і обґрунтовує «закон руху колективу»: використання вже досягнутих і постановка нових перспектив, які вимагають особистих і колективних зусиль. На думку Макаренка, колективні перспективи породжують у дітей загальний настрій, роблять їх діяльність більш змістовною. Боротьба за досягнення перспектив, очікування завтрашньої радості, веде колектив вперед, а постійний рух вперед – це закон його розвитку. Важливо ставити більш складні завдання, розширювати колективну діяльність, а при виборі завдань враховувати загальні перспективи установи. Якщо колектив досягнув мети, а нові перспективи не окреслені, то рух його вперед припиняється і настає самозаспокоєння.

Безсистемності, однобічності, примітивізму в розумінні суті виховної роботи, він протиставляє системний підхід. Макаренко гостро, з сарказмом висміює концепцію, яка, на жаль, ще й сьогодні не зникла: «Виховну роботу вони малюють собі так: вихователь стоїть в якійсь суб'єктивній точці. На відстані трьох метрів є точка об'єктивна, в якій закріплюється дитина. Вихователь діє голосовими зв'язками, дитина сприймає слуховим апаратом відповідні хвилі. Хвилі через барабанну перетинку проникають у душу дитини і в ній відкладаються у вигляді особливої педагогічної солі» (Макаренко А.С. Книга для батьків.-К.,1978.-С.9.) Концепцію системного підходу він характеризує так: «Справжня суть виховної роботи полягає зовсім не у ваших розмовах з дитиною, не в безпосередньому вашому впливі на дитину, а ... в організації життя дитини» [1, 343].

Таким чином соціально-педагогічна технологія передбачає системний аналіз, відбір, конструювання і контроль усіх керованих компонентів педагогічного процесу у їх взаємозв'язку з метою досягнення поставленої мети. *Педагогічний процес – це соціальна система.* Вона часто «працює» і тоді, коли далеко не все правильно побудоване, коли окремі елементи технології взагалі відмовляють, але тоді результат може бути позитивним чи негативним.

Педагогічна спадщина А.С.Макаренка допомагає нам по-справжньому зрозуміти виховні соціально-педагогічні технології не як випадковий набір «педагогічних дій», а систему, яка активно функціонує якщо: знайдено сукупність технологічних елементів, кожний з яких здатний повністю виконувати свою функцію; забезпечено цілісність, взаємозв'язок, взаємодію елементів, які займають у системі певне, властиве їм місце; якщо система цілеспрямована, її діяльність підлягає єдиним цілям і завданням; якщо активно включена у середовище і взаємодіє з ним; достатньо керована педагогом; постійно вивчається, діагностується, коригується, проєктується, спрямовується.

Конкретизовані цілі соціального виховання реалізуються, природно, і в процесі колективної творчої діяльності (пізнавальної, суспільно-корисної, трудової, естетичної, спортивно-оздоровчої). Ефективне управління процесом соціалізації неможливе без вивчення і врахування того, які зовнішні чинники впливають на дитину, без уміння їх використовувати для досягнення мети виховної системи. Насамперед, це врахування суспільних відносин, масової культури, засобів інформації, позашкільного спілкування і ін. У цьому зв'язку виникає потреба спеціальних досліджень, наукових рекомендацій, інструктивних установок і положень, оскільки ніяка виховна система без цього не може ефективно функціонувати. Великий потенціал для теоретичного вивчення та ефективного здійснення практичної соціально-педагогічної діяльності має уся педагогічна спадщина Антона Семеновича Макаренка.

ЛІТЕРАТУРА

1. Макаренко А.С. Твори. В 7 т. - К., 1954.
2. Макаренко А.С. Педагогические сочинения: В 8 т. Т4. - М., 1984.
3. Макаренко А.С. Педагогическая поэма. - К.,1973.

Резюме. В статье освещены некоторые узловые положения педагогического наследия А.С. Макаренка относительно особенностей социально-педагогической технологии социального воспитания.

Ключевые слова: личность, социализация, общество, социальный организм, педагогическая технология, педагогический процесс, коллектив, система, перспектива, целеположение, технологический процесс, технологическая логика.

The summary. The basis pedagogical thinking of future social educators in the process of pedagogical situations solution in the work with gifted children according to Anton Makarenko theory is considered in the article. Some methodic aspects of pedagogical thinking of social workers have been presented by the author.

Key words: pedagogical thinking, pedagogical situation, professional qualities of the teacher.

Одержано редакцією 18.02.2008.

УДК: [37: 504]: 37 (094) (477)

Л.І. НЕЧИПОРУК

ІДЕЇ СИНТЕТИЧНОЇ ПЕДАГОГІКИ А.С. МАКАРЕНКА В КОНТЕКСТІ НООСФЕРНОЇ ОСВІТИ

Резюме. В статті розглядається ідея синтетичного мислення А.С.Макаренка та його тлумачення представниками ноосферної педагогіки

Ключові слова: синтетичне мислення, ноосферне мислення, синтетична педагогіка

ЗМІСТ

ПЕРЕДМОВА	3
ПРИВІТАННЯ УЧАСНИКАМ КОНФЕРЕНЦІЇ	4
<i>Малафійк І.В.</i> Антон Семенович Макаренко і педагогічне мислення.	7
<i>Пашко Л.Ф.</i> Педагогічне мислення сучасного вчителя в контексті філософського світогляду А.С. Макаренка.	9
<i>Фролов А.А.</i> Социально-педагогическое мышление А.С.Макаренко: базовые понятия педагогики, их структура.	12
<i>Семенюк-Іванюк Л.Ю.</i> Ідеї розвитку педагогічної логіки А.С. Макаренка в умовах сучасних педагогічних інтерпретацій.	14
<i>Терешко Л.В.</i> Проблема соціально-педагогічної технології у педагогічній спадщині А.С.Макаренка.	19
<i>Нечипорук Л.І.</i> Ідеї синтетичної педагогіки А. С. Макаренка в контексті ноосферної освіти.	21
<i>Колесніков С.А.</i> Спільна робота сім'ї та школи з формування музичної культури молодших школярів у світлі педагогічної концепції А.С. Макаренка.	24
<i>Симоненко Л.І.</i> Соціальний захист дітей та молоді в аспекті теоретико-методичної спадщини А.С. Макаренка.	27
<i>Малафійк І.В.</i> Розвиток знання - провідна ідея сучасної дидактики.	29
<i>Колос Ю.З.</i> Педагогічне мислення викладача вищої школи в контексті формування інформаційно-технологічної компетентності студентів.	39
<i>Тимощук Л.В.</i> Формування досвіду емоційно-чуттєвого ставлення до світу у педагогічній спадщині А.С. Макаренка.	41
<i>Илалтдинова Е.Ю.</i> Официальная педагогика и общественно-педагогическая инициатива как факторы развития педагогической теории (постановка проблемы).	44
<i>Яковенко К.Ю.</i> Формування педагогічного мислення майбутніх соціальних педагогів у процесі вирішення педагогічних ситуацій у роботі з обдарованими учнями у загальноосвітніх навчально-виховних закладах.	46
<i>Крат І.В.</i> Школа і освіта на Волині напередодні створення Едукаційної комісії (1773 р.).	47
<i>Джеджерера О.В.</i> Громадські об'єднання як засіб творчої активізації студентів.	51
<i>Джеджерера К.В.</i> Комунікативний потенціал громадських студентських об'єднань.	55
<i>Останчук М. В.</i> Цілісне мислення при розвивальному навчанні.	60
<i>Єфремов С.В.</i> Інтеграція у змісті професійно спрямованої науково-дослідної роботи студентів у вищих навчальних закладах України у другій половині ХХ століття.	65
<i>Оксенюк О.В.</i> Формування національних цінностей в учнів у контексті сучасного педагогічного мислення.	69
<i>Борисюк Л.Р.</i> Наукові принципи роботи педагога з обдарованими дітьми.	72
<i>Шокало А.В.</i> Практичний досвід формування сучасної мовної освіти у Франції.	75
<i>Галатюк Ю.М.</i> Теоретичні й методичні аспекти формування інтелектуальних умінь у контексті навчально-пізнавальної діяльності.	78
<i>Онопрієнко О. В.</i> Проектна діяльність як інтегративна модель навчальної діяльності молодших школярів.	84
<i>Щербаківа К.Й., Зайцева Л.І.</i> Сучасні підходи до навчання старших дошкільників розв'язання арифметичних задач.	87
<i>Юринець О.</i> Формування педагогічної відповідальності студентів коледжу.	90
<i>Пелех Ю.В.</i> Формування ціннісно-сислової готовності майбутнього педагога до професійної діяльності.	94
<i>Тадєєва М.І.</i> Історико – педагогічний досвід становлення іншомовної освіти в Росії та Україні (XVIII – XIX століття).	97
<i>Петрук Л.П.</i> Місце та роль риторики у формуванні мисленнєво-мовленнєвої культури фахівців гуманітарного профілю.	100
<i>Винар В.П.</i> Формування творчого мислення майбутніх вчителів початкової школи як передумова розвитку творчого потенціалу особистості.	103
<i>Свіриць К.О.</i> Формування мовленнєвої готовності старших дошкільників до школи у контексті сучасного педагогічного мислення.	105
<i>Тадєєв П.О.</i> Різні підходи до поняття «обдарованість» в психолого-педагогічній науці США.	109
<i>Бордюк М.А.</i> Парадигма вивчення природознавства студентами гуманітарних спеціальностей вищих навчальних закладів в умовах нового інформаційного простору.	113
<i>Яницур М.С., Єзерська Н.Р., Зброжек Д.Г.</i> Підготовленість майбутніх вчителів до профорієнтаційної роботи в загальноосвітніх навчальних закладах.	115
<i>Цимбалару А.Д.</i> Семантика понятійного апарату проблеми педагогічного проектування.	121
<i>Дичківська І.М.</i> Інноваційна педагогічна діяльність як чинник розвитку освітніх систем.	127

Косарева О.І. Роль стилів сімейного виховання у виникненні конфліктної поведінки в дошкільному віці.	132
Щербакова Н.М. До вивчення особливостей пізнавальної самостійності учнів 7-9 класів.	136
Забута Т.В. Дитяче самоврядування в педагогічній теорії та практиці: ретроспективний огляд.	140
Мельничук Л.В. Соціальний розвиток молодших школярів у світлі педагогічного досвіду А.С. Макаренка.	147
Трофимчук О.І. Етнопедагогічні основи у вихованні музикантів-інструменталістів.	150
Михайлова Л.І. Проблема моральної свідомості у педагогічній спадщині К.Д. Ушинського.	153
Примак О.П. Формування в учнів початкової школи уміння вчитися в процесі вивчення табличних випадків арифметичних дій.	157
Марко В.Ю. Поняття духовності сучасного вчителя.	163
Фарина Н.П. Виховання студентської молоді в контексті творчого шляху Володимира Івасюка.	166
Тепла М.Й. Психолого-педагогічні особливості спілкування та спільної діяльності дошкільника з дорослими та однолітками.	168
Відомості про авторів.	172

Наукове видання

ОНОВЛЕННЯ ЗМІСТУ, ФОРМ ТА МЕТОДІВ НАВЧАННЯ І ВИХОВАННЯ В ЗАКЛАДАХ ОСВІТИ

Збірник наукових праць

Наукові записки Рівненського державного гуманітарного університету

Випуск 40

Заснований у 1996 р.

Відповідальний редактор збірника Малафійк І.В.
Відповідальний за підготовку збірника до видання Янцур М.С.
Технічний редактор Кравчук В.Ю.
Комп'ютерна верстка Хильчук Т.К.

Здано до набору 15.09.2008 р. Підписано до друку 31.10.2008 р.
Формат 60x84 1/8. Папір офсетний № 1. Гарнітура Times New Roman. Друк різнографічний.
Ум. друк. арк. 26,2. Обл. вид. арк. 26,7. Замовлення № 69/1. Наклад 300.

Адреса редакції: 33028 м. Рівне, вул. Остафова, 31
Рівненський державний гуманітарний університет, кафедра професійної педагогіки і
трудової підготовки (к. 98, тел. 22-11-18)

Віддруковано в редакційно-видавничому відділі
Рівненського державного гуманітарного університету
33028 м. Рівне, вул. С.Бандери, 12, тел. 26-48-83

О – 59 **Оновлення змісту, форм та методів навчання і виховання в закладах освіти: Збірник наукових праць. Наукові записки Рівненського державного гуманітарного університету. Випуск 40.— Рівне: РДГУ, 2008. — 176 с.**

ISBN 966 — 7281 — 08 — 10.

Збірник наукових праць містить статті з проблем виховання і розвитку особистості в контексті реалізації ідей А.С. Макаренка на сучасному етапі реформування освіти, а також з теорії і методики виховання та навчання учнів і студентів, професійної орієнтації учнівської молоді.

Опубліковані матеріали можуть бути корисними для науковців, учителів, вихователів, практичних працівників освіти, керівників дошкільних і загальноосвітніх навчальних закладів, викладачів та студентів вищих педагогічних навчальних закладів.

УДК: 37: 371: 372: 373: 374: 376: 378: 379

ББК 74.20